

A Model for Analyzing the Development of Iranian Sports Industry System

Salman Sedigh*¹, Mehrali Hemati Nezhad ², Shahram Shafiee ³,
Mohammadhasan Gholizadeh⁴

Received: Jun 06, 2020

Accepted: Sep 15, 2020

Abstract

Objective: The aim of this research was providing a model for analyzing the development of the Iranian sports industry system.

Methodology: The research method is descriptive-correlational. The statistical population included all experts in the field of sports industry management and development (managers, professors, business owners and sports market specialists). The statistical sample was estimated to be sufficient for smart pls software and were Sampling by Judgmental method (234 persons). The research tool was a questionnaire as researcher-made and excluded from the qualitative phase. Content validity of the tool by experts (20 sports management professors and sports industry managers), Reliability of Cronbach's alpha (0.88) and its construct validity through modeling (fitting indices) was evaluated and validated.

Results: Based on the variables modeling the development of the sport industry, including five levels of environment and ecosystem (international environment and national environment), actors and roles (elements of sport and governance), support and structure (resources and processes), interaction and participation (levels of participation). Sport and the areas of the sport industry) and consequence (function and sustainability) are in the sequence of sustainable development, respectively. The results showed that all dimensions of the main variables were significant and all relationships between these variables were significant.

Conclusion: Based on the model, the development of the sports industry based on the support of the internal and external environment, playing the role of sports facilities, strategic management capabilities, resource supply and process efficiency, participation in the sports industry and development of the areas to lead to sustainable development of sport.

Keywords: Sports economics, Developmental pattern, Sports market, Sports development.

1. Ph.D. of Sport Management, University of Guilan, 2. Professor of Sport Management, Guilan University, 3. Associate Professor of Sport Management, University of Guilan, 4. Associate Professor of Management Department, University of Guilan

* Corresponding author's e-mail address: bahmaei.shahrokh@gmail.com

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

The purpose of this research is to design and test the development model of Iran's sports industry. The research method is descriptive-correlation. In Iran's industry classification system, despite the potential of generating major income, and considering the emphasis on the development of non-oil income for the country and its job creation capacity, sports is not included in the classification of industries. The non-recognition of sports as a separate industry will also result in not paying enough attention to the economic potential of this industry, and this will cause some aspects of the sports industry to fade and even remain unknown. In order to take the first steps in this direction, it is necessary to draw a general plan of the economic and industrial development of sports. Sports in Iran has always been considered as one of the side topics in the economy, while in developed countries it is viewed as an important pillar of the economy. In developed countries, they earn a significant part of their GDP through the economic prosperity of sports. The statistical population included all experts in the field of management and development of the sports industry: sports managers, university professors, specialists and business owners in the sports market, media activists, and others. A sufficient number of statistical samples were selected for testing the model in Smart PLS software in a targeted and accessible way (234 people). Due to the non-normality of the distribution of most research variables (skewedness test results) and the need to test mediation hypotheses, Smart PLS software was used. The research tool was a questionnaire made by the researcher and extracted from the qualitative phase. It was given to 10 sports management professors and 10 executives of the sports industry to check its content or form validity. A sufficient number of statistical samples were selected for testing the model in a targeted and accessible way and opinions were sought. The number of samples was selected based on the sufficient number for modeling in pls software, 10 to 20 times the number of questions related to the variable with the most questions in the model (Davari and Rezazadeh, 2016). Therefore, the number of 242 people was estimated to be 11 times the dimensions of the main variables (22 dimensions). 260 questionnaires were distributed in order to ensure that the number of suitable answers was received, and among the received questionnaires, 234 questionnaires were completely answered and entered the analysis process. Then, its reliability was evaluated and confirmed through Cronbach's alpha method and its construct validity modeling.

Methodology

The factor analysis section showed that all dimensions of the variables significantly explain the main variable. Also, in the international environment, the dimension of sports interactions between Iran and the world (0.897), in the environment of the national industry, the dimension of the political environment (0.836), in the pillars of the sports industry, the dimension of sports organizations (0.913), in the management and leadership of the sports industry. The dimension of policy making and structuring (0.897), in physical resources the dimension of spaces and places (0.907), in the field of sports industry processes the dimension of economic and financial processes (0.840), in functions and consequences the political dimension (0.832), in the levels of sports participation the dimension Championship and professional sports (0.873), and in the industrial fields of sports, sports business dimension (0.864) had priority.

Results

In the path analysis section, the results showed that all the relationships drawn between the variables are significant. Based on the findings of the research, it can be said that the research model has a suitable statistical and conceptual validity for the strategic analysis of the development of the sports industry. Based on the model, the development of the sports industry is based on the support of the internal and external environment, playing the role of the pillars of sports, strategic management capability, provision of resources and efficiency of processes, the growth of participation in the sports industry and the development of fields to lead to the sustainable development of sports. Preparing a comprehensive plan for the classification of sports jobs and defining the job and employee description in order to evaluate and classify professional sports jobs (job security). The need to form a professional sports association or trade union in the country, provinces and cities "Article 131 of the labor law and the country's trade union system law" in order to protect the rights and legitimate and legal interests and improve the economic status of sports workers. Delegating executive duties to sports service management companies, such as: transferring the ownership rights of clubs with respect to eligibility (the discussion of the country's sports day, such as "Sorkhabiha"), maintaining and equipping existing sports facilities, selling, assigning or participating in the construction with different commercial methods, transferring Management of short-term training, transferring the authority to exchange players, coaches, analysts, etc.

Most of these activities are carried out by the sports committees with the participation of the country's sports departments, the assignment of duties extracted from Article 24 of the Civil Service Management Law and the roadmap for reforming the administrative system and....

Discussion and Conclusion

Releasing sports federations as public entities from club ownership and executive duties and empowering federations in the matters of specialized sports policy, setting missions and strategies, determining the manner of communication and interactions, preparing various rules for sports disciplines in matters of development, promotion, formation of teams, Holding competitions and leagues, how to communicate with domestic and international sources, etc., and assisting the Ministry of Sports in specialized matters and macro policy of professional and amateur sports.

Delegating the important matter of sports education and research and youth affairs and the formation of scientific and educational committees and the establishment of academies and specialized sports institutions and sports schools can be very important.

References

1. A Abdolmaleki, H. (2016). Designing a consumer behavior model in the country's sports industry. (Ph.D thesis), Mashhad Ferdowsi University (Persian) .
2. Afshari, M. (2015). The Ali Analysis of Effectiveness of Entropical Management, Resistance Economics and Exercise Development in the Economic Development of Iran's Sports Industry. (Doctoral dissertation), Urmia University (Persian). Killion, C. H. and C. Bryan (2012). "Problem-solving protocol."
3. Faraziani, F. (2016). Designin
4. g a Private Private Investment Pattern in Iranian Sports. (Ph.D. thesis), Payame Noor University of Tehran Province (Persian).
5. Gerbing, K.-K., et al. (2016). Handling of medical knowledge in sport: Athletes' medical opinions, information seeking behaviours and knowledge sources. *European journal of sport science*, 16(1), 141-148: A speech act analysis." *Journal of Computer-Mediated Communication* 11(4): 1025-1045.
6. Mohammadi, F. (2018). Designing an Export Strategic Empowerment Model with a World Class Approach for Economic Development in Iran's Sports Industry. (Ph.D. thesis).
7. Davari, Ali and Rezazadeh, Arash (2016) Structural equation modeling with PLS software, Jahad University Press, third edition.

فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش

سال دوازدهم، شماره اول، پیاپی ۳۳

شناسه دیجیتالی: 10.22124/jsmd.2020.13780.2085

مقاله پژوهشی

ارائه مدلی برای تحلیل سیستم توسعه صنعت ورزش ایران

سلمان صدیق*^۱، مهرعلی همتی نژاد^۲، شهرام شفیعی^۳، محمدحسین قلی‌زاده^۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۶/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۱۷

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش ارائه مدلی برای تحلیل سیستم توسعه صنعت ورزش ایران بود. **روش‌شناسی:** روش تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه افراد صاحب‌نظر در زمینه مدیریت و توسعه صنعت ورزش بود (مدیران، اساتید، صاحبان کسب و کار و متخصصان بازار ورزش). نمونه آماری به تعداد قابل کفایت برای نرم افزار اسمارت پی‌ال‌اس برآورد شد و با روش قضاوتی نمونه‌گیری گردید (۲۳۴ نفر). ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته و مستخرج از فاز کیفی بود. روایی محتوایی ابزار توسط متخصصان (۲۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و مدیران صنعت ورزش)، پایایی آن از روش آلفای کرونباخ (۰/۸۸) و روایی سازه آن از طریق مدل‌سازی (شاخص‌های برازش) ارزیابی و تایید شد.

یافته‌ها: براساس مدل متغیرهای تعیین کننده توسعه صنعت ورزش شامل پنج سطح محیط و اکوسیستم (محیط بین المللی و محیط ملی)، بازیگران و نقش‌ها (ارکان ورزش و نظام راهبری)، پشتیبانی و ساختار (منابع و فرایندها)، تعامل و مشارکت (سطوح مشارکت ورزش و حوزه‌های صنعت ورزش) و پیامد (کارکرد و پایداری) به ترتیب در توالی هم به سوی توسعه پایدار قرار دارند. نتایج نشان داد که همه ابعاد متغیرهای اصلی به صورت معنی داری تبیین کننده آن‌ها هستند و همه روابط ترسیم شده بین این متغیرها معنی دار است. **نتیجه‌گیری:** براساس مدل، جریان توسعه صنعت ورزش برپایه حمایت محیط داخلی و خارجی، ایفای نقش ارکان ورزش، قابلیت مدیریت راهبردی، تامین منابع و کارآمدسازی فرایندها، رشد مشارکت در صنعت ورزش و توسعه حوزه‌ها صورت می‌گیرد تا به توسعه پایدار ورزش منجر شود.

واژه‌های کلیدی: اقتصاد ورزش، الگوی توسعه، بازار ورزش، توسعه ورزش.

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. ۲. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. ۳.

دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. ۴. دانشیار گروه مدیریت، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: salmansedigh@yahoo.com

مقدمه

توسعه ورزشی (Nadvi et al., 2011). به صورت کلی براساس جمع‌بندی تحقیقات و منابع می‌توان گفت که، صنعت ورزش سیستمی از عناصر و بازیگران دارای فعالیت‌های مرتبط با تولید، مبادله و بازاریابی کالاها و خدمات ورزشی گفته می‌شود که در توسعه اقتصادی ورزش و کارکردهای آن در جامعه نقش داشته باشند.

توسعه صنعتی و اقتصادی ورزش بر ارتقای کیفیت ورزش در کل جامعه تاثیر می‌گذارد (moghadam & Farsi, 2016).

صنعت ورزش در هر کدام از جوامع در حال گذر شرایط خاص سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و جغرافیایی دارد. براساس شواهد صنعت ورزش در ایران نیز رشد قابل توجهی در یک دهه اخیر داشته است. اما به صورت کلی در نظام مدیریت صنایع ایران، ورزش با وجود گستردگی بازاری که دارد هنوز از یک سیستم راهبردی مشخصی برخوردار نیست. برخی شواهد تایید کننده این وضعیت هستند. بیشترین میزان صادرات کالاهای ورزشی در سال ۹۲ بوده است که ارزش آن بالغ بر ۵/۹۴ میلیون دلار می‌باشد. همچنین حداکثر واردات کالاهای ورزشی به ارزش ۱۱۴/۹۳ میلیون دلار است. از طرفی مقادیر منفی خالص صادرات طی پنج سال نشان می‌دهد که ایران وارد کننده عمده کالاهای ورزشی است که موید کسری تجاری می‌باشد. از طرفی، بیشترین میزان صادرات خدمات ورزشی در سال ۹۴ بوده است که ارزش آن بالغ بر ۹ میلیون دلار می‌باشد و حداکثر واردات به ارزش ۱۳ میلیون دلار، مربوط به سال ۹۳ است. از طرفی سهم تجارت خارجی محصولات ورزشی از تولید

توسعه پرشتاب صنعت ورزش و قرارگیری آن در بین ۱۰ صنعت برتر اروپا و آمریکا سبب شده است تا در سایر کشورها نیز توجهات به این صنعت معطوف شود. سرمایه‌گذاری ورزشی کشورهایی مانند قطر، ترکیه، چین و روسیه در یک دهه اخیر نمونه‌هایی بارزی از این توجهات هستند (Razavi, 2018) ورزش به دلیل تولید محصولات ورزشی، نقش مهمی به عنوان یک جزء کلیدی در توسعه اقتصادی دارد و با اثرات مستقیم و غیر مستقیم خود، عامل مؤثری در پیشرفت اقتصاد جامعه و بخش پول ساز اقتصاد قرن بیست و یکم به شمار می‌آید. سهم GDP حاصل از صنعت ورزش برخی از کشورهای پیشرفته بیش از چهار درصد گزارش شده است. به طوری که اندازه تخمینی کل صنعت ورزش آمریکا در سال ۲۰۱۷، بیشتر از ۶۰۰ میلیارد دلار بوده در حالی که اندازه تخمینی صنعت ورزش جهان بیشتر از ۲ تریلیون دلار در همان سال بوده است (MOTS, 2017-2021). هر چند از دهه ۱۹۶۰ اقتصاد و ورزش به مدد گسترش رسانه‌ها با یکدیگر به تعامل پرداختند و روند موسوم به تجاری شدن ورزش شکل نوینی به خود گرفت اما مولین^۱ (۱۹۸۳) برای اولین بار ورزش را به عنوان یک صنعت مورد مطالعه قرار داد. او اشاره داشت هرگونه فعالیت ورزشی آماتور و حرفه‌ای که موجبات افزایش ارزش افزوده کالا و خدمات ورزشی را فراهم کند، صنعت ورزش محسوب می‌شود. مطالعات بعدی اجزای صنعت ورزش را براساس نوع فرآورده مرتبط با آنها تقسیم کرده‌اند مانند بخش عملکرد ورزشی، تولیدات ورزشی و

کرد که ۱۸ عامل در تبیین صنعت ورزش نقش دارند (اماکن، سازمانها، رویداد، گردشگری، منابع انسانی، کالا و خدمات، رسانه، و سایر). اما مدل او دارای سطح‌بندی و رویکرد جامع‌نگر نیست (AghaeiShahri, 2013). فرازانی (۱۳۹۵) در الگوی سرمایه‌گذاری خصوصی ورزش ایران گزارش کرد که به تفکیک چهار حوزه ورزش قهرمانی، حرفه‌ای، تربیتی و همگانی عوامل قانونی و سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، مالی و اقتصادی و سایر با میزان متفاوتی اثرگذار هستند (Faraziani, 2016). عبدالملکی (۱۳۹۵) در طراحی مدل رفتار مصرف کننده در صنعت ورزش کشور نشان داد که آمیخته بازاریابی، عوامل روانی، عوامل فردی، عوامل اجتماعی و عوامل فرهنگی قرار دارند (Abdolmaleki, 2016). ریحانی (۱۳۹۵) در مدل مزیت رقابتی صنعت تولیدات ورزشی گزارش کرد که عامل منابع رقابتی به عنوان متغیر مستقل از طریق نقش میانجی هوشمندی رقابتی و کارآفرینی استراتژیک بر مزیت رقابتی تاثیر داشت (Reyhani, 2016). فخری (۱۳۹۶) در طراحی مدل عوامل موثر بر سهم محصولات ورزشی در تجارت خارجی کشور گزارش کرد که عوامل مدیریتی ساختاری، عوامل فنی و علمی، آمیخته بازاریابی، حمایت های دولت و سایر به ترتیب بر سهم محصولات ورزشی در تجارت خارجی کشور موثرند (Fakhri, 2017). بخشنده (۱۳۹۶) در تدوین و برآورد مدل رشد اقتصادی صنعت ورزش ایران نشان داد متغیرهای اندازه دولت، موجودی سرمایه، نیروی فعال، سرریز تکنولوژی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر رشد اقتصادی صنعت ورزش ایران دارند (Bakhshandeh, 2017).

ناخالص داخلی کشور، در سال‌های مورد بررسی ناچیز می‌باشد (Fakhri, 2017). یکی از جنبه‌های مسئله این پژوهش این است که می‌توان با ارائه مدل علمی، تفکر نظام‌مندی را برای حل مشکلات توسعه صنعت ورزش فراهم کرد. مطالعه الگوهای مختلف سایر زمینه‌های دیگر نیز کمک می‌کند تا بتوان موارد مثبت هر کدام از آنها را استخراج کرد و با توجه به شرایط خاص ورزش الگویی بومی و متناسب با مسائل خاص ایران ارائه نمود. از این رو جهت تبیین بهتر مساله پژوهش به مرور و نقد تحقیقات پیشین اقدام شد. تحقیقات داخلی دارای چند جهت-گیری کلی بوده‌اند. برخی از تحقیقات به جنبه‌های سرمایه‌گذاری و منابع پرداخته‌اند. رستم‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) در بررسی اثر سرمایه‌گذاری دولت در بخش ورزش بر رشد اقتصادی در ایران نشان داد که سرمایه‌گذاری دولت در ورزش اثر معنی‌داری بر رشد اقتصادی ندارد. این در حالی است که صنعت ورزش جزو ۱۰ صنعت برتر اروپا و آمریکا به شمار می‌رود (Rostamzadeh et al., 2014). نظری قنبری و صابونچی (۱۳۹۳) گزارش کردند که آموزش و سرمایه انسانی به طور معنی‌داری در رقابت‌پذیری اقتصادی ورزش استان‌های غرب کشور نشان نقش دارد (Ghanbari & Saboonchi, 2014). برخی تحقیقات نیز عوامل اثرگذار بر بخش‌های مختلف را مدلسازی کرده‌اند. کوزه چیان و همکاران (۱۳۹۳) در تبیین مدلی مفهومی برای کسب و کارهای ورزشی نشان دادند که برآیند عوامل فردی، سازمانی و محیطی موفقیت این کسب و کارها را تعیین می‌کنند (Kozechian et al., 2014). آقایی شهری (۱۳۹۳) در تبیین و مدلسازی عوامل صنعت ورزش کشور گزارش

محیطی مانند آموزش، حمایت، نوآوری و سایر در رشد کارآفرینی ورزشی نقش دارند (Farahmandmehr, 2017).

تحقیقات خارجی به رویکردی متفاوت تر و تجربی تر به تحلیل صنعت ورزش پرداخته اند. برخی از تحقیقات رویکرد تحلیل زنجیره ای داشتند ندوی^۱ و همکاران (۲۰۱۱) گزارش کرد که زنجیره ارزش جهانی و استانداردهای کار در صنعت کالاهای ورزشی بین المللی بیشترین تاثیر را بر صنعت کالای ورزشی چین دارد (Nadvi et al., 2011). رن و لی^۲ (۲۰۱۱) گزارش کردند که دو استراتژی اکتشاف و ساخت در این زنجیره ارزش ورزشهای اوقات فراغت در چین تعیین کننده هستند (REN & LI, 2011). لی و همکاران^۳ (۲۰۱۷) نشان دادند که زنجیره ارزش محصولات ورزشی، حمایت دولت بیشترین اولویت را دارند (Lee, 2017). سرانو^۴ و همکاران (۲۰۱۸) گزارش کرد که ساختار سیستمیک نشان دهنده مشارکت اقتصادی ورزش برزیل (فوتبال) در تولید ناخالص داخلی به عنوان یک متغیر مرکزی است (Serrano et al., 2018). برخی تحقیقات نیز به بررسی سرمایه گذاری و منابع توسعه صنعت ورزش پرداخته اند. ناواریت و رامفورد^۵ (۲۰۱۰) نشان دادند که بیش از سایر عوامل این تغییر سازمان دهی و گرایش باشگاه ها به فعالیت های مجازی است که موجب جذب سرمایه گذاران خارجی و بین المللی به صنعت ورزش آمریکا شده است (Nauright & Ramfjord, 2010).

خیری (۱۳۹۷) در طراحی مدل جذب سرمایه گذاری در صنعت ورزش استان گیلان گزارش کرد که متغیر رقابت و سودآوری با میانجی امنیت و دسترسی و میانجی متغیر مدیریتی و حمایتی بر متغیر سرمایه گذاری بخش خصوصی اثرگذار و دارای رابطه معنی دار بوده اند (Khairi, 2018). محمدی (۱۳۹۷) در طراحی مدل توانمندسازی راهبردی صادرات صنعت ورزش ایران گزارش کرد که مقوله های اقتصاد مقاومتی، راهبردهای صادرات، برنامه های توسعه صادرات و توسعه اقتصادی صنعت ورزش بر توانمند سازی عملکرد صادراتی تولیدات ورزشی اثر علی دارند (Mohammadi, 2018).

همچنین برخی مطالعات نیز به تحلیل راهبردی صنعت ورزش پرداخته اند. گنج خانلو (۱۳۹۶) موقعیت استراتژیک صنعت ورزش کشور را در موقعیت تدافعی (WT) شناسایی کرده است (Khanloo, 2017). افشاری (۱۳۹۴) در بررسی مدیریت فرانوگرا و اقتصاد مقاومتی در توسعه اقتصادی ورزش ایران گزارش کرد که شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی در ورزش می توان در گسترش و توسعه اقتصادی صنعت ورزش موفق بود (Afshari, 2015). در پژوهشی گزارش کردند که بین موانع درون بخشی رقابت پذیری با کالاهای خارجی در بخش تولیدی صنعت ورزش ایران اختلاف معنی داری وجود دارد (سرمایه بیشترین و کیفیت کمترین میانگین) (Sharifian et al., 2016). فرهمندمهر (۱۳۹۶) در به بررسی اکوسیستم کارآفرینی در صنعت ورزش پرداخت و گزارش کرد که به صورت زنجیره از عوامل

1 Nadvi

2 REN, H., & LI, C.

3. Ye et al.

4 Serrano

5 Nauright & Ramfjord

براساس شواهد فراوان صنعت ورزش ایران در این زمینه‌ها به ویژه با وجود تحریم‌ها وضعیت مناسبی ندارد علی‌رغم انجام چنین تحقیقات محدودی اما شناخت و آگاهی نسبت به تأثیرات متقابل متغیرهای اقتصادی، یکی از ملزومات گزینش سیاست صحیح جهت دستیابی به اهداف اقتصادی ورزش است. دیدگاه‌های نظری و تجربی متفاوتی در مورد نحوه تأثیر این متغیرها بر هم وجود دارد. شناخت و تعیین نوع رابطه‌ی این متغیرها در توسعه اقتصادی صنعت ورزش، مستلزم انجام تحقیق علمی تخصصی و مبتنی بر چارچوب تحلیلی و مدل است.

همچنین صنعت ورزش از میلیون‌ها نفر تشکیل شده است که در حال داد و ستد با یکدیگر هستند. چنین سیستمی بسیار پیچیده و غیرقابل درک خواهد بود. مدل‌ها به ما کمک می‌کنند که با ساده‌سازی کل سیستم به درک بهتری از تمامیت سیستم دست یابیم، مسائل صنعت ورزش را بهتر طبقه‌بندی کرده و شانس یافتن پاسخ‌های صحیح را بالا می‌برد (Farahmandmehr, 2017; Razavi, 2018).

علاوه بر این به دلیل اینکه صنعت ورزش در هر کدام از جوامع در حال گذر شرایط خاص سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و جغرافیایی دارد. لذا مشکلات آنها با یکدیگر متفاوت است و نمی‌توان با ارائه یک الگوی توسعه مشکلات آنها را برطرف نمود. با توجه به شرایط خاص کشور، پژوهش حاضر درصدد آن بود الگویی بومی و متناسب با مسائل خاص ایران برای توسعه صنعت ورزش ارائه دهد. براساس مدل مفهومی مستخرج از بخش کیفی (اکتشافی و نظامند) پژوهش (شکل ۱) سطوح و منظرهای راهبردی در توسعه

زاهاریا و کابوراکیس^۱ (۲۰۱۵) نشان داد که موانع کاربردی، زیربخش‌ها و محل سازمان‌ها مهم‌ترین موانع توسعه صنعت ورزش آمریکا هستند (Zaharia & Kaburakis, 2016). گربینگ و تیل^۲ (۲۰۱۵) گزارش کردند که مانع اصلی در روند سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف ورزش ابهام در رؤیت منافع قابل برگشت حاصل از این سرمایه‌گذاری به صورت مستقیم می‌باشد (Lee, 2017). یی و همکاران^۳ (۲۰۱۷) گزارش کردند که مزیت‌های مکان توسعه صنعت ورزش نقش مهمی در ارتقاء تشکیل و توسعه صنایع ورزشی دارد (Ye et al., 2017).

همچنین مطالعاتی هم به منظرهای مشارکت ورزشی در صنعت ورزش پرداخته‌اند. مای تیان^۴ (۲۰۱۶) در ارزیابی عوامل تأثیرگذار بر قدرت صنعت ورزشی آسیا نشان داد که بهبود سطح زندگی مردم، کلید بهبود وضعیت قدرت صنعت ورزش است (Tian, 2016). همچنین اسچولنکوف و سیفکن^۵ (۲۰۱۹) در بررسی فرایند ورزش برای توسعه گزارش کرد مشارکت ورزشی نقش محوری در این زمینه دارد و در واقع مدل مشارکت ورزشی پایه ورزش برای توسعه است (Schulenkorf & Siefken, 2019). تولاکوویچ^۶ و همکاران (۲۰۱۴) در تحلیل بخش خدمات از صنعت ورزش گزارش کرد که بیشترین حجم فعالیت‌های اقتصادی در بخش چرخه خدمات ورزشی روی می‌دهد (Torlakovic et al., 2014).

1 Zaharia, N. and Kaburakis

2 Gerbing, K & Thiel, A

3. Ye et al.

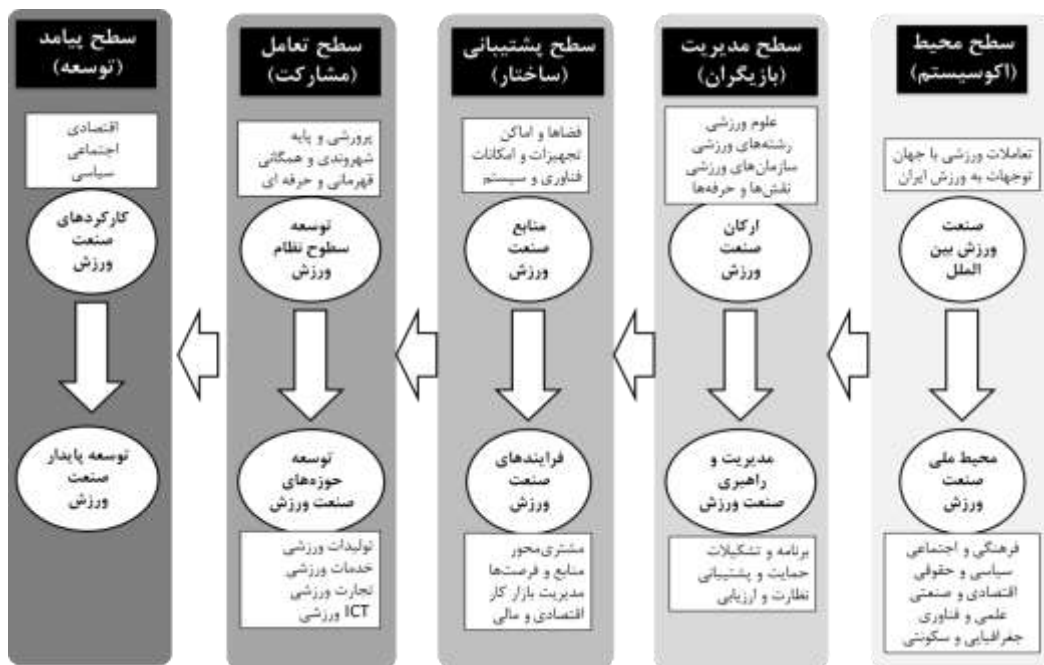
4. Mi Tian

5. Schulenkorf, & Siefken

6 Torlakovic, A., Muftic, M., Radjo, I & Talovic, M.

منابع)، سطح تعامل یا مشارکت (سطوح ورزش و بخش‌های صنعت) و سطح پیامد یا توسعه (کارکردها و پایدارسازی) می‌باشد.

صنعت ورزش کشور به ترتیب سطح اثرگذاری شامل؛ سطح محیط یا اکوسیستم (محیط ملی و بین‌المللی)، سطح مدیریت یا بازیگران (ارکان و راهبری)، سطح پشتیبانی یا ساختار (فرایندها و

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش (مستخرج از بخش کیفی پژوهش)

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نوع توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه افراد صاحب‌نظر در زمینه مدیریت و توسعه صنعت ورزش بودند (مدیران، اساتید، صاحبان کسب و کار و متخصصان بازار ورزش). نمونه آماری به تعداد قابل کفایت جهت آزمون مدل به روش هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی گردید (۲۳۴ نفر). تعداد نمونه براساس تعداد قابل کفایت جهت مدلسازی در نرم افزار pls به تعداد ۱۰ تا

۲۰ برابر تعداد سوالات مربوط به متغیر دارای بیشترین سوال در مدل (Davari & Rezazadeh, 2016) انتخاب شد. از این رو به تعداد ۱۱ برابر ابعاد متغیرهای اصلی (۲۲ بُعد) ۲۴۲ نفر برآورد شد. جهت اطمینان از دریافت تعداد پاسخ‌های مناسب ۲۶۰ پرسشنامه توزیع شد که از بین پرسشنامه‌های دریافتی ۲۳۴ پرسشنامه به طور کامل پاسخ داده شده بودند و وارد فرایند تحلیل گردیدند. مشخصات

تحلیل یافته‌ها از روش مدلسازی معادلات ساختاری استفاده شد. به جهت غیرطبیعی بودن توزیع اکثر متغیرهای پژوهش (میزان چولگی اکثر متغیرهای پژوهش خارج از دامنه ۱- تا ۱ بود: محیط ملی ۰/۷۴۱، مدیریت راهبردی ۰/۴۵۳- و سایر) و نیاز به آزمون فرضیات میانجی، از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

مطابق اصول تحلیل و گزارش نتایج نرم افزار اسمارت یافته‌ها شامل دو بخش برازش مدل و آزمون روابط بین متغیرها است.

الف) روایی مدل اندازه‌گیری: جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری؛ از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده گردید. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی است. بارهای عاملی همه سنج‌ها در سازه مربوط به خود بالاتر از ۰/۴ بود (به جز چهار سوال که حذف شدند). روایی همگرا میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان داده و روایی واگرا نیز میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه با رابطه آن سازه با سایر سازه‌هاست. روایی همگرا با استفاده از معیار متوسط واریانس استخراج شده (AVE^2) ارزیابی می‌شود که میزان مطلوب آن مساوی و بالاتر از ۰/۵ است و برای مدل این پژوهش در همه شاخص‌ها مطلوب بود.

جمعیت‌شناختی نمونه به صورت زیر بود: میانگین سنی ۳۹/۴۲ سال، میانگین سابقه شغلی ۱۶/۷۲ سال، ۲۹ درصد زن و ۷۱ درصد مرد، تحصیلات لیسانس (۴۵)، فوق لیسانس (۱۰۳) و دکتری (۸۶) بود. پرسشنامه محقق ساخته که خروجی فاز کیفی (اکتشافی سیستماتیک) بود استفاده شد. پرسشنامه شامل متغیرها و عوامل تعیین کننده بود و در مقیاس ۵ ارزشی لیکرت (از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵) تنظیم شده بود. از مجموع متغیرهای شناسایی شده پس از بررسی و غربالگری تعداد مناسب که از لحاظ تعداد، بیشترین تکرار و تاکید را در مصاحبه‌ها، مقالات، اسناد و گزارش‌ها داشتند مورد استفاده قرار خواهد گرفت. پرسشنامه تدوین شده جهت بررسی روایی محتوایی یا صوری در اختیار ۱۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و ۱۰ نفر از مدیران حوزه اجرایی صنعت ورزش (فدراسیون- ها، رویدادها، شرکت‌ها، باشگاه‌ها، و ...) قرار گرفت بعد از تایید روایی محتوایی، ابتدا ابزار در یک مطالعه راهنما بین ۴۰ نفر از جامعه آماری توزیع شد سپس از طریق روش آلفای کرونباخ، پایایی یا ثبات درونی آن با استفاده از نرم‌افزار SPSS20 محاسبه ($\alpha=0/87$) و تایید شد. سپس پرسشنامه‌ها در مرحله اصلی جمع‌آوری داده‌ها شد. و ضریب آلفای کرونباخ این مرحله (نهایی) نیز ۰/۹۱ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ نشان داد که اکثر سازه‌ها و متغیرهای مرتبط به آن‌ها دارای ثبات درونی بسیار مناسبی هستند. سپس پایایی و روایی سازه به صورت مراحل گزارش شده در قسمت یافته‌ها با استفاده از نرم افزار اسمارت پی‌ال‌اس^۱ تایید گردید. جهت

2- Average Variance Extracted

1- Smart PLS

پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. براساس خروجی نرم افزار در این پژوهش قدرت پیش‌بینی اکثر سازه‌ها به غیر از ۸ مورد دارای شدت بزرگ‌تر از ۰/۳۵ است. براساس توضیحات مذکور تمامی شاخص‌های برازش مدل مطابق جدول ۳ مطلوب ارزیابی گردید.

جهت بررسی روایی واگرایی مدل اندازه‌گیری، از دو ماتریس روایی همبستگی متغیر لاتنت^۱ و معیار فروئل و لاکر^۲ استفاده شد و مدل مورد تایید قرار گرفت. پایایی ترکیبی (CR^3) برتری‌هایی نسبت به روش آلفای کرونباخ دارد زیرا پایایی سازه‌ها نه به صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر و بار عاملی محاسبه می‌گردد. تمامی متغیرها دارای مقدار آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ و پایایی ترکیبی بالای ۰/۸۰ بودند که نشان‌دهنده این است که مدل دارای پایایی (چه از نظر آلفای کرونباخ و چه از لحاظ پایایی ترکیبی) مناسبی است.

ب) برازش مدل ساختاری: با استفاده از معیارهای ضریب معنادار (T-values)، ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)، برازش مدل ساختاری، مورد ارزیابی قرار گرفت. اکثر مسیرهای روابط بین مؤلفه‌های پژوهش و همچنین گویه‌ها با هریک از عامل‌های خود بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و معنی‌دار بودند، که حاکی از پیش‌بینی صحیح روابط مدل پژوهشی است. R^2 نشان از تأثیری دارد که یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا می‌گذارد. مقدار R^2 تنها برای سازه‌های درون‌زای (وابسته) مدل، محاسبه می‌گردد و در مورد سازه‌های برون‌زا، مقدار این معیار صفر است. در این پژوهش میزان R^2 تمامی متغیرهای پژوهش بسیار بالاتر از ۰/۳۳ و در محدوده ۰/۶۷ یا بزرگ‌تر از آن بود و این بدین معنی است که مدل ساختاری پژوهش دارای برازش قوی است. معیار Q^2 قدرت

1- Latent variable correlation

2- Fronleichram & Loker

3- Composite Reliability

جدول ۳. خلاصه شاخص‌های روایی مدل

T-values	F2	شاخص	AVE	CR	R2	Q ²	شاخص
$1/96 \leq$	$0/15 \leq$	میزان مطلوب آن	$0/5 \leq$	$0/70 \leq$	$0/33 \leq$	$0/15 \leq$	میزان مطلوب آن
41.432	4.134	تعاملات ورزشی --> محیط بین المللی	0.506	0.803	0.710	0.338	ICT ورزشی
28.922	2.233	توجهات بین المللی --> محیط بین المللی	0.536	0.822	0.765	0.383	اجتماعی
35.942	2.329	محیط سیاسی --> محیط ملی	0.663	0.913	0.791	0.256	ارکان
21.774	1.768	محیط فرهنگی --> محیط ملی	0.502	0.801	0.706	0.329	اقتصادی و مالی
31.861	2.297	محیط اقتصادی --> محیط ملی	0.575	0.842	0.733	0.396	اقتصادی
20.740	1.744	محیط علمی --> محیط ملی	0.747	0.858	برون زا		محیط بین الملل
11.796	0.849	محیط جغرافیایی --> محیط ملی	0.523	0.814	0.746	0.361	تجارت ورزشی
18.312	1.426	علوم ورزشی --> ارکان	0.510	0.806	0.694	0.324	تجهیزات و امکانات
23.989	2.040	رشته‌ها ورزشی --> ارکان	0.546	0.828	0.805	0.414	تعاملات ورزشی
51.032	4.985	سازمان‌ها ورزشی --> ارکان	0.585	0.809	0.691	0.383	توجهات بین المللی
16.034	1.590	مشاغل ورزشی --> ارکان	0.538	0.853	0.475	0.233	توسعه پایدار
50.129	4.135	سیاستگذاری و --> مدیریت	0.527	0.763	0.627	0.314	تولیدات ورزشی
24.526	2.376	حمایت و پشتیبانی --> مدیریت	0.557	0.833	0.704	0.366	حمایت و پشتیبانی
37.164	2.810	نظارت و ارزیابی --> مدیریت	0.669	0.897	0.603	0.194	حوزه‌ها صنعتی
60.261	4.656	فضاها و اماکن --> منابع فیزیکی	0.529	0.816	0.717	0.351	خدمات ورزشی
28.230	2.268	امکانات --> منابع فیزیکی	0.748	0.885	0.738	0.265	مدیریت و راهبری
18.906	1.654	فناوری --> منابع فیزیکی	0.527	0.816	0.671	0.330	رشته‌ها ورزشی
18.285	1.492	مشتری محوری --> فرایندها	0.519	0.866	0.833	0.403	سازمان‌ها ورزشی
25.070	2.202	منابع و فرصت‌ها --> فرایندها	0.525	0.814	0.805	0.398	سیاستگذاری
29.389	2.243	مدیریت بازار کار --> فرایندها	0.564	0.838	0.679	0.359	سیاسی
29.536	2.398	اقتصادی و مالی --> فرایندها	0.625	0.908	0.596	0.179	محیط ملی
32.036	2.747	اقتصادی --> کارکردها و پیامدها	0.515	0.809	0.588	0.280	علوم ورزشی
37.142	3.246	اجتماعی --> کارکردها و پیامدها	0.671	0.894	0.845	0.266	فرایندها
20.503	2.119	سیاسی --> کارکردها و پیامدها	0.540	0.824	0.688	0.348	منابع و فرصت‌ها
9.118	2.167	ورزش پرورشی --> مشارکت ورزشی	0.529	0.848	0.823	0.408	فضاها و اماکن
38.273	0.882	ورزش همگانی --> سطوح مشارکت	0.554	0.788	0.623	0.327	فناوری و سیستم
46.838	3.207	قهرمانی و حرفه‌ای --> مشارکت	0.504	0.835	0.762	0.357	قهرمانی و حرفه‌ای
30.283	2.528	خدمات ورزشی --> حوزه‌ها صنعتی	0.559	0.791	0.697	0.368	محیط اقتصادی
24.327	1.679	تولیدات ورزشی --> حوزه‌ها صنعتی	0.596	0.815	0.459	0.255	محیط جغرافیایی
28.740	2.446	ICT --> حوزه‌ها صنعتی ورزش	0.571	0.841	0.700	0.375	محیط سیاسی
41.539	2.942	تجارت ورزشی --> حوزه‌ها صنعتی	0.535	0.774	0.636	0.320	محیط علمی
16.251	1.478	محیط بین المللی --> محیط ملی	0.603	0.820	0.639	0.359	محیط فرهنگی
9.064	0.583	محیط بین المللی --> ارکان	0.536	0.822	0.692	0.346	مدیریت بازار کار
6.402	0.300	محیط صنعت ملی --> ارکان	0.638	0.884	0.573	0.166	مشارکت ورزشی
27.680	2.812	ارکان --> مدیریت و راهبری	0.498	0.797	0.599	0.273	مشتری محور
7.930	0.750	ارکان --> فرایندها	0.713	0.885	0.798	0.272	منابع فیزیکی
45.452	3.945	ارکان --> منابع فیزیکی	0.501	0.800	0.738	0.347	نظارت و ارزیابی
2.155	0.067	مدیریت و راهبری --> فرایندها	0.492	0.794	0.614	0.281	نقش‌ها و مشاغل
3.168	0.103	منابع فیزیکی --> فرایندها	0.571	0.841	0.684	0.365	ورزش همگانی
15.548	1.340	فرایندها --> مشارکت ورزشی	0.557	0.834	0.469	0.241	ورزش پرورشی
7.729	0.390	فرایندها --> کارکردها و پیامدها	0.709	0.890	0.733	0.272	کارکردها
16.242	1.518	فرایندها --> حوزه‌ها صنعتی					
3.576	0.101	مشارکت ورزشی --> کارکردها					
2.185	0.037	مشارکت ورزشی --> توسعه پایدار					
3.706	0.126	کارکردها و پیامدها --> توسعه پایدار					
0.875	0.007	حوزه‌ها صنعتی --> کارکردها					
2.116	0.015	حوزه‌ها صنعتی --> توسعه پایدار					

(۰.۸۵۹) و حمایت و پشتیبانی با (۰.۸۳۹) دارای نقش معناداری در تبیین مدیریت و راهبری بودند. فضاها و اماکن (۰.۹۰۷)، تجهیزات و امکانات (۰.۸۳۳) و فناوری و سیستم (۰.۷۸۹) دارای نقش معناداری در تبیین منابع فیزیکی بودند. ابعاد اقتصادی و مالی (۰.۸۴۰)، مدیریت بازار کار (۰.۸۳۲)، مدیریت منابع و فرصت‌ها (۰.۸۲۹) و مشتری محوری (۰.۷۷۴) دارای نقش معناداری در تبیین فرایندها بودند. ابعاد سیاسی (۰.۸۳۲)، اجتماعی (۰.۸۲۹)، و اقتصادی (۰.۷۷۴) دارای نقش معناداری در تبیین کارکردها و پیامدها بودند. ابعاد ورزش قهرمانی و حرفه ای (۰.۸۷۳)، ورزش شهروندی و همگانی (۰.۸۲۷) و ورزش پرورشی و پایه (۰.۶۸۵) دارای نقش معناداری در تبیین سطوح مشارکت ورزشی بودند. تجارت ورزشی (۰.۸۶۴)، خدمات (۰.۸۴۶)، ICT (۰.۸۴۲) و تولیدات ورزشی (۰.۷۹۲) دارای نقش معناداری در تبیین حوزه های صنعتی ورزش بودند. بر اساس تحلیل مسیر مشخص که محیط بین المللی ارتباط معنی داری با محیط ملی صنعت ورزش (۰/۷۸) و ارکان صنعت ورزش (۰/۵۵) دارد. همچنین محیط ملی صنعت ورزش با ضریب ۰/۳۹ بر ارکان صنعت ورزش اثر معنی داری دارد. اثر ارکان صنعت ورزش نیز بر مدیریت و راهبری (۰/۸۵)، منابع فیزیکی (۰/۹۸) و فرایندهای صنعت ورزش (۰/۹۸) معنی دار تبیین می کند. اثر فرایندها بر سطوح مشارکت ورزشی (۰/۷۶)، حوزه های صنعتی (۰/۷۸) و کارکردها و پیامدها (۰/۵۱) معنی دار بود. سطوح مشارکت ورزشی با ضریب ۰/۵۴ بر کارکردها و پیامدها اثر معنی داری دارد. در نهایت یافته های پژوهش نشان داد اثر حوزه های صنعتی (۰/۱۸)، مشارکت ورزشی (۰/۴۷) و

به منظور برازش مدل کلی (هر دو بخش مدل اندازه گیری و ساختاری) از معیار 'GOF' استفاده شد. در معادله GOF شاخص communalities نشانه میانگین اشتراکی هر سازه می باشد که برای بررسی برازش بخش مدل اندازه گیری مدل به کار گرفته می شود. R^2 نیز مقدار میانگین مقادیر R Squares سازه های درون زای مدل می باشد.

$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2} \quad GOF = \sqrt{0/577 \times 0/696} = 693$$

با توجه به آن که معیار نامبرده برابر ۰/۶۹۳ می باشد بنابراین برازش کلی مدل در حد "بسیار قوی" مورد تأیید قرار می گیرد.

ج) مدل ساختاری: مدل ساختاری نهایی پژوهش پس از تأیید مدل های اندازه گیری و مراحل تأیید برازش در محیط نرم افزار به صورت شکل ۲ ترسیم و آزمون شد. جدول خروجی نرم افزار نیز به صورت زیر می باشد. با توجه به جدول ۵ و شکل ۲، نتایج نشان داد:

بر اساس مدل پژوهش مشخص شد که هر دو مؤلفه؛ تعاملات ورزشی (۰/۸۹۷)، توجهات بین المللی (۰/۸۳۱)، به ترتیب دارای نقش معناداری در تبیین محیط بین المللی داشتند. ابعاد محیط سیاسی (۰/۸۳۶)، محیط اقتصادی (۰/۸۳۵)، محیط فرهنگی (۰/۷۹۹)، محیط علمی (۰/۷۹۷) و محیط جغرافیایی (۰/۶۷۸) دارای نقش معناداری در تبیین محیط ملی بودند. سازمان های ورزشی (۰/۹۱۳)، رشته های ورزشی (۰/۸۱۹)، نقش ها و مشاغل ورزشی (۰/۷۸۴) و علوم ورزشی با (۰/۷۶۷) دارای نقش معناداری در تبیین ارکان صنعت ورزش بودند. سه مؤلفه سیاستگذاری و (۰/۸۹۷)، نظارت و ارزیابی

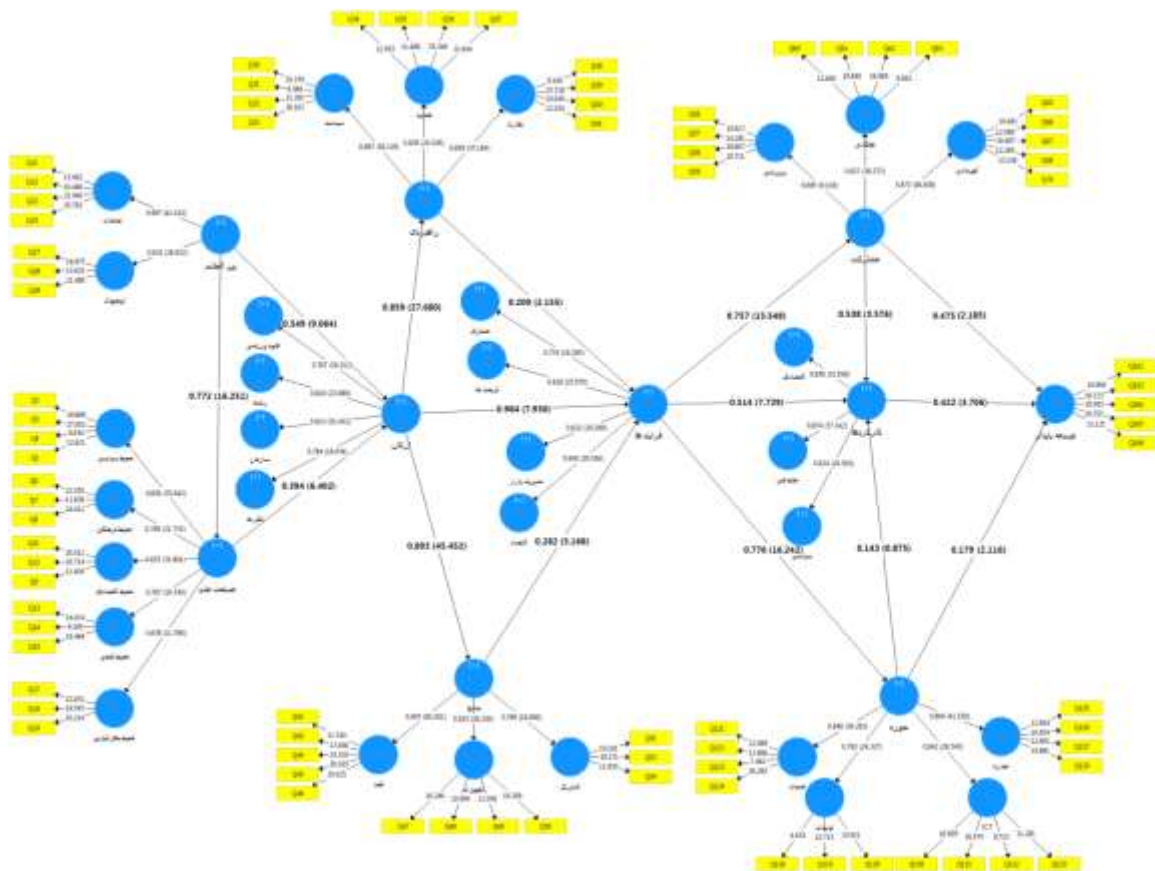
1. Goodness Of Fit

کارکردها و پیامدها (۰/۴۲) بر توسعه پایدار صنعت ورزش می شود.

جدول ۵. نتایج مدل نهایی پژوهش

نتیجه فرضیه	سطح معنی داری	T-Value	ضریب مسیر	روابط هر یک از عوامل با همدیگر
تایید	۰/۰۰۱	41.432	0.897	تعاملات ورزشی ایران و جهان --> محیط بین المللی
تایید	۰/۰۰۱	28.922	0.831	توجهات بین المللی به ورزش ایران --> محیط بین المللی
تایید	۰/۰۰۱	35.942	0.836	محیط سیاسی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	21.774	0.799	محیط فرهنگی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	31.861	0.835	محیط اقتصادی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	20.740	0.797	محیط علمی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	11.796	0.678	محیط جغرافیایی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	18.312	0.767	علوم ورزشی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	23.989	0.819	رشته های ورزشی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	51.032	0.913	سازمان های ورزشی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	16.034	0.784	نقش ها و مشاغل ورزشی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	50.129	0.897	سیاستگذاری و ساختارسازی --> مدیریت و راهبری صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	24.526	0.839	حمایت و پشتیبانی نهادی --> مدیریت و راهبری صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	37.164	0.859	سیستم نظارت و ارزیابی --> مدیریت و راهبری صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	60.261	0.907	فضاها و اماکن --> منابع فیزیکی و زیرساخت های ورزش
تایید	۰/۰۰۱	28.230	0.833	تجهیزات و امکانات --> منابع فیزیکی و زیرساخت های ورزش
تایید	۰/۰۰۱	18.906	0.789	فناوری و سیستم --> منابع فیزیکی و زیرساخت های ورزش
تایید	۰/۰۰۱	18.285	0.774	مشتری محوری --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	25.070	0.829	مدیریت منابع و فرصت ها --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	29.389	0.832	مدیریت بازار کار --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	29.536	0.840	اقتصادی و مالی --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	32.036	0.856	اقتصادی --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	37.142	0.874	اجتماعی --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	20.503	0.824	سیاسی --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	9.118	0.685	ورزش پرورشی و پایه --> سطوح مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	38.273	0.827	ورزش شهروندی و همگانی --> سطوح مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	46.838	0.873	ورزش قهرمانی و حرفه ای --> سطوح مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	30.283	0.846	خدمات ورزشی --> حوزه های صنعتی ورزش
تایید	۰/۰۰۱	24.327	0.792	تولیدات ورزشی --> حوزه های صنعتی ورزش
تایید	۰/۰۰۱	28.740	0.842	ICT --> حوزه های صنعتی ورزش
تایید	۰/۰۰۱	41.539	0.864	تجارت ورزشی --> حوزه های صنعتی ورزش
تایید	۰/۰۰۱	16.251	0.772	محیط بین المللی --> محیط صنعت ملی
تایید	۰/۰۰۱	9.064	0.549	محیط بین المللی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	6.402	0.394	محیط صنعت ملی --> ارکان صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	27.680	0.859	ارکان صنعت ورزش --> مدیریت و راهبری صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	7.930	0.984	ارکان صنعت ورزش --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	45.452	0.893	ارکان صنعت ورزش --> منابع فیزیکی و زیرساخت های ورزش
تایید	۰/۰۰۱	2.155	0.200	مدیریت و راهبری صنعت ورزش --> فرایندهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	3.168	0.282	منابع فیزیکی و زیرساخت های ورزش --> فرایندهای صنعت ورزش

تایید	۰/۰۰۱	15.548	0.757	فرایندهای صنعت ورزش --> سطوح مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	7.729	0.514	فرایندهای صنعت ورزش --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	16.242	0.776	فرایندهای صنعت ورزش --> حوزه های صنعتی ورزش
تایید	۰/۰۰۱	3.576	0.538	سطوح مشارکت ورزشی --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	2.185	0.475	سطوح مشارکت ورزشی --> توسعه پایدار صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	3.706	0.422	کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش --> توسعه پایدار صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	0.875	0.143	حوزه های صنعتی ورزش --> کارکردها و پیامدهای صنعت ورزش
تایید	۰/۰۰۱	2.116	0.179	حوزه های صنعتی ورزش --> توسعه پایدار صنعت ورزش

شکل ۲. آزمون مدل پژوهش

بحث و نتیجه گیری

محیط بین المللی هستند. عمده مدل های قبلی مانند آقایی شهری (۱۳۹۱) محیط بین المللی را بر توسعه ورزش در کشور دارای اثر معنی دار

نتایج مدل پژوهش نشان داد که تعاملات ورزشی ایران و جهان و توجهات بین المللی به ورزش ایران به ترتیب دارای نقش معناداری در تبیین

شواهدی نشان می‌دهد که در حال حاضر جایگاه مدیریت راهبردی صنعت ورزش کشور از وضعیت نامطلوبی برخوردار است (Khanloo, 2017). بنابراین این منظر همانطور هم که در مدل شناسایی شده نقش مهمی در پیشبرد اهداف توسعه صنعت ورزش کشور دارد. بهترین استراتژی برای ارتقای مدیریت راهبردی صنعت ورزش تقسیم کار سازمانی و یکپارچه‌سازی فعالیت‌ها و فرایندها می‌باشد.

در زمینه منابع فیزیکی و زیرساخت‌های ورزش به ترتیب هر سه مولفه فضاها و اماکن، تجهیزات و امکانات و فناوری و سیستم دارای نقش معناداری بودند. عمده تحلیل اقتصادی بیانگیر این هستند که بعضی از جنبه‌های ورزش مانند هزینه‌های زیربنایی و زیرساختی در مراحل ابتدایی در کشوری مانند ایران یک کالای عمومی محسوب شود و دچار شکست بازار^۱ شده است (Rostamzadeh et al., 2014)، از این رو نیاز به دخالت و حمایت دولت دارد تا با استفاده از این بازدهی‌ها نسبت به مقیاس، واحدهای ورزشی بتوانند توانایی اداره کردن به صورت خصوصی را در خود ایجاد کنند. از طرفی دیگر می‌توان گفت که مزیت‌های مکانی و زیرساختی در توسعه صنعت ورزش نقش مهمی در ارتقاء تشکیل و توسعه فعالیت‌ها و رویدادهای حوزه ورزش دارند (Ye et al., 2017). استراتژی مطلوب در بحث توسعه منابع و پشتیبانی رویکرد تنوع‌بخشی و پایدارسازی از طریق جلب مشارکت دولتی، عمومی، و خصوصی و حتی خارجی می‌باشد.

در زمینه سطوح مشارکت ورزشی به ترتیب هر سه مولفه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای،

گزارش کرده‌اند (AghaeiShahri, 2013). اما در این پژوهش این اثر نیز در دو مفهوم تعاملات و توجهات شناسایی شده است. در شرایط موجود برای ورزش کشور، این دو رویکرد بهتر می‌توانند پیوند محیط بین المللی با محیط داخلی را تبیین کنند. پنج مولفه محیط سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و جغرافیایی نیز تبیین کننده محیط ملی صنعت ورزش بودند. نسبت به تحقیقات پیشین در حوزه ورزش، در این پژوهش دو مولفه محیط جغرافیایی و علمی برای اولین بار به عنوان یک بستر توسعه نقش مورد شناسایی قرار گرفته است. به صورت کلی هر چند واژه محیط برای صنعت ورزش نامحدود است و شامل همه مواردی می‌شود که در خارج از سیستم قرار دارند اما در این پژوهش، تاکید بر جنبه‌های با کارکرد اقتصادی می‌باشد. نکته پیشنهادی اصلی این است که هر چند محیط را نمی‌توان مدیریت کرد اما از طریق مدیریت تعاملات با محیط می‌توان اثر آن بر سیستم (صنعت ورزش) را تا حد زیادی مدیریت نمود.

در زمینه مدیریت و راهبری صنعت ورزش به ترتیب هر سه مولفه سیاستگذاری و ساختارسازی، سیستم نظارت و ارزیابی و حمایت و پشتیبانی نهادی به صورت معنی‌داری تبیین کننده بودند. از آنجا که دستیابی به توسعه اقتصادی ورزش نیازمند برنامه‌ریزی و اجرای مناسب توسط مشارکت نهادهای مختلف است بنابراین یک نظام راهبری برای هدایت صنعت ورزش با مولفه‌های شناسایی شده ضروری است. زیرا تقویت ساختار بازار و قوانین ورزش در سطوح استانی و منطقه ای می‌تواند به رشد صنعت ورزش و منافع اقتصادی ناشی از آن در این مناطق کمک کند (Ye et al., 2017). البته

1 Market failure

جهت‌گیری راهبردی مناسب جهت ارتقای این منظر از مدل در صنعت ورزش می‌تواند به صورت همزمان پیروی از اصول اقتصادی مقاومتی ملی و استفاده از قوانین بین‌المللی ورزش در زمینه جدایی از سیاست باشد.

در زمینه ارکان صنعت ورزش به ترتیب هر چهار مولفه سازمان‌های ورزشی، رشته‌های ورزشی، نقش‌ها و مشاغل ورزشی و علوم ورزشی دارای نقش معناداری بودند. این بخش در تحقیقات پیشین کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این مولفه‌ها در واقع هسته ورزش هستند و همه فعالیت‌های صنعت ورزش حول محور این سه بخش می‌باشد. هم‌چنین ارتباط تنگاتنگی نیز بین این سه مقوله برقرار است به طوری که می‌توان گفت نقش‌ها در قالب مشاغل و سازمان‌ها با استفاده از علوم به توسعه رشته‌های ورزشی می‌پردازند. پاسخ‌دهندگان این پژوهش اولویت بالاتری برای سازمان‌ها قائل شده‌اند که احتمالاً به دلیل نقش حقوقی و رسمی و هم‌چنین پایداری سازمان‌ها می‌باشد. زاهاریا و کابوراکیس^۳ (۲۰۱۵) ضعف فعالیت‌های محیطی سازمان‌های ورزشی را سومین مانع توسعه صنعت ورزش آمریکا گزارش کرده است (Zaharia & Kaburakis, 2016). که تایید کننده این نتایج هستند. پیشنهاد کاربردی این منظر بازتعریف هر یک از ارکان صنعت ورزش در اسناد و برنامه‌های توسعه حوزه ورزش است.

در زمینه فرایندهای صنعت ورزش به ترتیب هر چهار مولفه اقتصادی و مالی، مدیریت بازار کار، مدیریت منابع و فرصت‌ها و مشتری محوری دارای نقش معناداری در تبیین فرایندهای صنعت

ورزش شهروندی و همگانی و ورزش پرورشی و پایه‌دارای نقش معناداری بودند. با توجه به اینکه مشارکت ورزشی در سطوح پرورشی، همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای مهم‌ترین شاخص توسعه ورزش است و عمده جنبه‌های اقتصادی در مشارکت ورزشی نیز مربوط به رویدادها و رقابت‌های ورزشی است (تماشاگران، حامیان مالی، و ...) بنابراین اولویت ورزش قهرمانی و حرفه‌ای قابل پیش‌بینی است. در همین راستا، در بررسی فرایند ورزش برای توسعه گزارش کردند مشارکت ورزشی نقش محوری در این زمینه دارد و در واقع در عمده مدل‌های توسعه ورزش عامل مشارکت ورزشی نقش محوری دارد (Schulenkorf & Siefken, 2019). استراتژی مطلوب در این منظر می‌تواند استفاده از خصوصی‌سازی، برون‌سپاری و جمع‌سپاری باشد.

در زمینه حوزه‌های صنعتی ورزش به ترتیب هر چهار مولفه تجارت ورزشی، خدمات، ICT و تولیدات ورزشی دارای نقش معناداری بودند. هر چند عمده مطالعات پیشین از دسته‌بندی دو بخشی یا سه بخشی استفاده کرده‌اند اما این بخش‌بندی با چارچوب‌بندی نظام اقتصادی کشور در اسناد وزارت کار و وزارت صنعت و تجارت همخوانی بیشتری دارد. اولویت تجارت ورزشی احتمالاً به دلیل شرایط تحریم و اثرات آن بر اقتصادی داخلی می‌باشد. زیرا در خارج از کشور عمدتاً خدمات را مهم‌ترین بخش صنعت ورزش می‌دانند (Gerbing & Thiel, 2016; Torlakovic et al., 2014) (مانند: گربینگ و تیل^۱، ۲۰۱۵؛ تولاکوویچ^۲ و همکاران، ۲۰۱۴).

1 Gerbing, K & Thiel, A

2 Torlakovic, A., Muftic, M., Radjo, I & Talovic, M.

3 Zaharia, N. and Kaburakis

ورزش بودند. این فرایندها در واقع ساختار بازار ورزش را شکل می‌دهند و نقش اقتصادی سایر مولفه‌های فوق‌الذکر از مسیر آن‌ها تعریف می‌شود. از آنجا که مهم‌ترین نکته در تعیین فرایندهای ذکر شده قابلیت آن در میزان جذب مشارکت مانند ورزشکاران، هواداران، سرمایه‌گذاران، نیروی کار، رسانه‌ها و اسپانسرها است و مولفه مالی در شرایط اقتصادی کشور بسیار برجسته می‌باشد بنابراین از اولویت بیشتری برخوردار شده است (Nauright & Ramfjord, 2010). محمدی (۱۳۹۷) گزارش کرد که مقوله‌های اقتصاد مقاومتی بیشترین تأثیر را عملکرد صادراتی ورزش دارند (Mohammadi, 2018). گریبگ و تیل^۱ (۲۰۱۵) گزارش کردند که مانع اصلی در روند سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف ورزش ابهام در رؤیت منافع اقتصادی قابل برگشت می‌باشد (Gerbing & Thiel, 2016). سرنو^۲ و همکاران (۲۰۱۸) مشارکت اقتصادی ورزش را مهم‌ترین عنصر در زنجیره ارزش ورزش برزیل معرفی می‌کند. این شواهد علمی تأیید کننده نتایج این منظر هستند (Serrano et al., 2018).

همین راستا مای تیان (۲۰۱۶) و رن و لی^۳ (۲۰۱۱) اولویت کارکردهای اقتصادی و اجتماعی صنعت ورزش را بازتابی از سیاست اقتصادی کشورها دانسته‌اند (REN & LI, 2011; Tian, 2016). بر اساس تحلیل مسیر مشخص شد که محیط بین‌المللی و ملی اثر معنی‌داری بر ارکان صنعت ورزش دارند. ارکان صنعت ورزش نیز اثر معنی‌داری بر مدیریت راهبردی، منابع فیزیکی و فرایندهای صنعت ورزش دارد. اثر مدیریت راهبردی و منابع بر فرایندها و هم‌چنین اثر فرایندها بر کارکردها، مشارکت ورزشی و حوزه‌های صنعت معنی‌دار بود. مشارکت ورزشی و حوزه‌های صنعت نیز بر کارکردها و کارکردها بر توسعه پایدار اثر معنی‌داری داشتند. نتایج تحلیل مسیر تأیید کننده زنجیره تحلیل متغیرهای اصلی در گذار از سطوح محیط (اکوسیستم) مدیریت (بازیگران)، پشتیبانی (ساختار)، تعامل (مشارکت) و پیامد (توسعه) است (مطابق مدل مفهومی). فرهمندمهر (۱۳۹۶) زنجیره از عوامل محیطی، آموزش، حمایت، نوآوری و سایر را به عنوان اکوسیستم کارآفرینی ورزشی ترسیم کرده است (Farahmandmehr, 2017). آقای شهری (۱۳۹۳) ۱۸ عامل اثر گذار بر صنعت ورزش نقش را شامل اماکن، سازمان‌ها، رویداد، گردشگری، منابع انسانی، کالا و خدمات، رسانه، و سایر گزارش کرده است (AghaeiShahri, 2013). براساس تحلیل مسیر می‌توان گفت جریان کلی روابط بین متغیرها در سطوح مدل مفهومی بیانگر زنجیره‌ای از عوامل پیشایندی به سوی عوامل پسایندی در سیستم صنعت ورزش کشور است

1 Gerbing, K. & Thiel, A

2 Serrano

3 REN, H., & LI, C.

صنعت ورزش کشور: الف) از منظر مفهوم‌شناسی به مفاهیم نوین و کلیدی که عمده آن‌ها در این پژوهش شناسایی شده است توجه جدی شود ب) از منظر روش‌شناختی نیز از روش تحلیل اکوسیستمی و مبتنی بر مدل براساس الگوی ارائه شده در این پژوهش استفاده شود ج) از منظر کاربرد نیز این نتایج به صورت برنامه عملیاتی می‌توان در قالب پروژه‌ها، راهکارها و ابتکارات مورد استفاده قرار گیرد.

منابع

1. Abdolmaleki, H. (2016). Designing a consumer behavior model in the country's sports industry. (Ph.D thesis), Mashhad Ferdowsi University (Persian) .
2. Afshari, M. (2015). The Ali Analysis of Effectiveness of Entropical Management, Resistance Economics and Exercise Development in the Economic Development of Iran's Sports Industry. (Doctoral dissertation), Urmia University (Persian) .
3. AghaeiShahri, M.S. (2013). Explaining and modeling the factors of the sport industry in the country. (Master's Thesis), Alzahra University (Persian) .
4. Bakhshandeh, H. (2017). Development and Estimation of Economic Growth Model of Iran's Sports Industry. (Doctoral dissertation), Institute of Physical Education and Sport Sciences (Persian) .
5. Davari, A., et al. (2016). Structural Equation Modeling with PLS Software (Jiaddashtshahgi Publishing ed.): Third Edition (Persian).
6. Fakhri, F. (2017). Design of Effective Factors on the Contribution of Sport Products in Foreign Trade of the Country. (Doctoral dissertation),

مدل مفهومی که به صورت مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم افزار مورد آزمون قرار گرفت از برآزش مطلوبی برخوردار بود و تمامی روابط تعریف شده معنی‌دار مشاهده شدند. از این رو مدل طراحی شده مورد تایید قرار می‌گیرد و تا حد زیادی می‌توان برای تحلیل و سیاست‌گذاری صنعت ورزش کشور مورد بررسی قرار بگیرد. مدل این پژوهش علاوه بر اینکه با کلیات مدل‌های پیشین (عوامل و روابط بین آن‌ها) همخوانی دارد بلکه جامعیت و نظامندی بیشتری را در تحلیل نشان می‌دهد و سطوح تحلیلی نمایش‌های نسبتاً بهتری از اطللس توسعه صنعت ورزش کشور دارند. در نهایت براساس مدل می‌توان گفت که عوامل تعیین کننده توسعه صنعت ورزش در یک فرایند پنج سطحی به سوی توسعه پایدار قرار دارند. چارچوب کلی مدل و پیچیدگی روابط بین متغیرها نشان می‌دهد که سازمان‌های حوزه صنعت ورزش با امکانات گسترده و توانمندی فراوان به صورت جزیره‌ای نمی‌توانند موجب توسعه اقتصادی ورزش شوند، زیرا صنعت ورزش یک زمینه پویا و یک سیستم بین بخشی و خروجی کل یک نظام اقتصادی است. از آنجا که یکی از دلایل عمده ناکارایی برنامه‌های فعلی جزیره‌ای عمل کردن در حوزه توسعه صنعت ورزش است وجود یک مدل نظام‌مند و کل‌نگر می‌تواند به تحلیل راهبردی توسعه این صنعت کمک فکری نماید. به ویژه اینکه مدل حاضر مبتنی بر مصادق عینی در ورزش، نظرات کارشناسان مجرب، مبانی علمی صنعت ورزش و چارچوب حقوقی و برنامه‌ای توسعه اقتصادی کشور است.

در نهایت براساس مدل پژوهش پیشنهاد می‌شود که در مطالعات و برنامه‌ریزی‌های آتی برای

15. moghadam, A.Z., et al. (2016). The Relationship between Economics and Sports (A Ahmadi Moghaddam, Trans.): The expansion of modern science (Persian).
16. Mohammadi, F. (2018). Designing an Export Strategic Empowerment Model with a World Class Approach for Economic Development in Iran's Sports Industry. (Ph.D. thesis) .
17. MOTS. (2017-2021). Strategic Report of the Sixth Development Plan of the Ministry of Sports, Strategic reports from the Ministry of Sports and Youth: Report tenth (Persian).
18. Nadvi, K., et al. (2011). Playing against China: global value chains and labour standards in the international sports goods industry. *Global Networks*, 11(3), 334-354.
19. Nauright, J., et al. (2010). Who owns England's game? American professional sporting influences and foreign ownership in the Premier League. *Soccer & Society*, 11(4), 428 - 441.
20. Razavi, M.H. (2018). Designing the employment system of graduates with a privatization approach. Research project of Educational Institution (Persian) .
21. REN, H., et al. (2011). Exploration and Construct the Value Chain of City Leisure Sports Industry in China [J]. *Journal of Tianjin University of Sport*, 1.
22. Reyhani, M. (2016). Modeling the Competitive Advantage of the Sporting Goods Industry. (Doctorate dissertation), University of Guilan, Faculty of Physical Education and Sport Sciences (Persian) .
23. Rostamzadeh, P., et al. (2014). Effect of government investment in sport sector on economic growth in Iran. *Economic research*, 8(14), 177-210 (Persian).
- Mazandaran University, Faculty of Physical Education and Sport Sciences (Persian) .
7. Farahmandmehr, A. (2017). Designing an entrepreneurial ecosystem pattern in the sports industry. (PhD dissertation), Islamic Azad University, Tehran South (Persian) .
8. Faraziani ,F. (2016). Designing a Private Private Investment Pattern in Iranian Sports. (Ph.D. thesis), Payame Noor University of Tehran Province (Persian) .
9. Gerbing, K.-K., et al. (2016). Handling of medical knowledge in sport: Athletes' medical opinions, information seeking behaviours and knowledge sources. *European journal of sport science*, 16(1), 141-148.
10. Ghanbari, M.N., et al. (2014). Analysis of role of technology in economic competitiveness of sport in west provinces of Iran. *Quarterly Journal of Research in Organizational Behavioral Management in Sport*, 1(2), 93-97 (Persian).
11. Khairi, N. (2018). Design of investment attraction model in sport industry in Guilan province. (Ph.D thesis), University of Guilan, Faculty of Physical Education and Sport Sciences)Persian .(
12. Khanloo, A.G. (2017). Determine the strategic position of the country's sports industry based on IFE, EFE analysis and marketing development strategies. (Master's Thesis (Persian)) .
13. Kozechian, H., et al. (2014). A model for setting up small and medium-sized sports businesses. *Sport Managment And Development*, 3(4), 51-68.
14. Lee, A.G. (2017). Factors that Influence Sporting Equipment Purchases. *Sport Management Undergraduate*.

28. Torlakovic, A., et al. (2014). Evolution of sports-medical team management in the program of posture correction in children. *Materia socio-medica*, 26(2), 104.
29. Ye, M., et al. (2017). Research of Influence Factor Model of Sports Industry Cluster based on Structural Equation Modeling. *AGRO FOOD INDUSTRY HI-TECH*, 28(3), 2720-2723.
30. Zaharia, N., et al. (2016). Bridging the gap: US sport managers on barriers to industry-academia research collaboration. *Journal of Sport Management*, 30(3).248-264.
24. Schulenkorf, N., et al. (2019). Managing sport-for-development and healthy lifestyles: The sport-for-health model. *Sport Management Review*, 22(1), 96-107.
25. Serrano, R., et al. (2018). Systemic analysis of the soccer (football) value chain: Learning from the Brazilian context. *Systemic Practice and Action Research*, 31(3), 269-291.
26. Sharifian, I., et al. (2016). Barriers to the part of the sports industry in competing with foreign sporting goods. *Journal of Applied Research in Sport Management*, 5(17), 73-82 (Persian).
27. Tian, M. (2016). Evaluation of Influence Factors on Asian Sports Industrial Strength. *indicators*, 10(3), 11-23.